

172. Van Dale, de letter K (10)

1. Hij zat in de knijp, in de kroeg. Een knijpbril is een lorgnet of pince-nez. Hij kneep 'm als een ouwe dief. Zou hij ertussenuit knijpen? Een knijt is een kriebelmugje, maar ook een ondermaatse brasem.

2. Hij knikkebeent en knikkebolt. Hij was in de gemeenteraad bekend als de man van het ja knikken, als neezegger en als nee-stemmer (tegenstemmer), al waren er ook anderen die nee stemden. Er is toch geen stront (kak) aan de knikker? Hij had een kale knikker. Een kniller is een ex-soldaat bij het KNIL. We hoorden duidelijk knip knap. Een knipbrood heet ook wel rotterdammer. De naam knippa geldt zowel voor de boom als de vrucht ervan. In een kinderrijmpje zat Hansje Knipperdolletje laatst aan de dijk. Zijn scriptie was een en al knip- en plakwerk, hij was van de knip-en-plakgeneratie (naar: Jaarboek 2009). Zou je dat bij tekstverwerking in sommige gevallen aaneenschrijven? Een knob is een gewestelijke brileend.

3. Hij schoot knoerthard op de goal. Knokkelkoorts is dengue. De uitdrukking 'rooie knol' is een verbastering van rohypnol. De naam sassefrasjes komt gewestelijk toe aan de knolsteenbreek. Op dat knollenveld – ze waren er van de blauwe knoop, dat is trouwens ook nog een weideplantje! – hebben we gevoetbald. De gordiaanse knoop hakten we door. Zijn venkel en fennek (woestijnvos), met een v of met een f?

4. Hé, jij daar, je bent wel in je knollentuin, maar zit alsjeblieft niet te knietjevrijen! Als u van knoopwerk houdt, er is ryaknoopwerk (eVD), smyrnaknoopwerk en sudanknoopwerk, wat er ook in de papieren Van Dale moge staan! Aan deze babbelkous zat geen aan-uitknop. Een knopschimmel heeft sporangiën. Hij ging een knorhaan pikken met Klaas Vaak. Een knorrepot is een iezegrim. De morosofie bestudeert de dwaasheid. Hij lag in Morpheus' armen. De herculesknots is de knots (als) van Hercules.

5. Knots-boem, daar had je het gedonder. In België zijn kinderen bij een KNT-film niet welkom.

6. De knutten (knijten) waren heel hinderlijk. Het dilettantentoneel was toch wel erg leuk.

7. De KNZHRM is al heel lang de Koninklijke Noord- en Zuid-Hollandsche Reddingmaatschappij.

8. Een koan komt van zenmeesters. Kobaltgeel is Indisch geel en kobaltblauw (kobaltultramarijn) heet ook wel thenardsblauw of Leids blauw. Een koboldmaki is een spookdier, dat bestaat echt.

9. Figuurlijk gesproken wandelde hij Kille Kobus tegemoet. Een koddebeier is een vroegere veldwachter.

10. De kodiakbeer staat niet in de zodiak. Kodokan betekent dojo. Er zijn meer koeien die Blaar (of Bles) heten. Het Koefisch schrift is een Oudarabisch lapidair schrift. Het koefje (couveusekindje) was veel te vroeg geboren. Koefr is ongeloof vanuit het perspectief van de islam (Jaarboek 2007). Dat was met koeienletters geschreven. Een koeienpannenkoek of -vlaai kun je beter niet eten. Uit 'Blokken' van vandaag komen de bmr-prik, de carillonist, de KAV (de Kristelijke Arbeidersvrouwenbeweging), de omega 3-visolie, va-banque, va-banquepolitiek en va-banque spelen. Koenjit is kurkuma.

11. Bent u weleens op de Bovenwindse Eilanden geweest? Hij kreeg 14 dagen koeken oftewel cachotstraf. Hij was een koekenbakker, maar had een hart van koekebrood. De wilde lychnis wordt ook wel koekoeksbloem genoemd. Koekwarm is door en door warm. Een koelaman staat voorop een korjaal. Een gehaakte oksel-arm-heupzwaai wordt koeling genoemd. Met een koelzeil als de broek van Bertha heb je geen koelzalf of coldcream nodig. Zou de cougar (poema) de koema verschalken? Het is hier niet allemaal couleur de rose, dus niet altijd rozengeur en maneschijn.

12. Koemis is gegiste paardenmelk bij de Kalmukken. Koeoog en koeienoog zijn synoniemen.

13. Vaccines zijn koepokken. Het was weer knudde met de knutjes. Een k-obligatie is een klassieke obligatie, individueel. Bij het werk in de cokesfabriek aten ze een kokoskoek en een mueslikoek.

14. Verwacht geen koek-en-zopie zonder ijs! Freon en cfk zijn koelgassen. Courses zijn paarden- of motorrennen. Een wielervedstrijd noemen we maar gewoon koers. Koersbal lijkt veel op bowls. Verlos ons van de Boze. Het zijn vooral koeterwalen die koeterwaals spreken.

15. Een cowcatcher is een koevanger. Je krijgt koffie toebroek (keteltjeskoffie). Koffiebitter is cafeïne. Die koffiedikkijker is expert in het koffiedik kijken. Je kunt koffiebranden, koffiezetten en koffiedrinken. Karamel bij de koffie, dat is lekker. Koffiepad en coffeepad, wat is het verschil eigenlijk?

Rein Leentfaar